

ВІДГУК
офіційного опонента
кандидата філологічних наук
Іщенко Тамари Володимирівни
про кандидатську дисертацію Науменко Ольги Володимирівни
«Фоностилістика поезії Едгара Аллана По та її відтворення у
перекладах»
на здобуття наукового ступеня
кандидата філологічних наук
зі спеціальності 10.02.16 - перекладознавство. -268 с.

Дисертаційне дослідження Науменко Ольги Володимирівни здійснено в межах традиційного підходу у перекладознавстві, що дає найефективніші інструменти для виявлення особливостей перекладу поетичних текстів. Художній переклад є одним із найскладніших видів перекладу, тому незважаючи на те, що українське теоретичне перекладознавство активно займається вивченням специфіки художнього перекладу, звернення до такої тематики видається актуальним з огляду на посилений інтерес сучасних науковців до вивчення особливостей перекладу поетичних текстів у загальній теорії перекладу, лінгвістиці та літературознавстві. Саме цим, передусім, визначається актуальність заявленої проблематики. Дослідження поетичних перекладів завжди актуальні і в силу динаміки змін, що відбуваються в мовах, особливо в епоху бурхливого розвитку масових комунікацій.

В дисертаційному дослідженні, О. В. Науменко робить спробу комплексного підходу до вивчення особливостей українських, російських та німецьких перекладів поезій Е. А. По, звертаючи увагу на особливості відтворення фоностилістичних прийомів. Дійсно, залучення одразу трьох цільових мов: як спорідненої з мовою оригіналу німецької мови, так і дистантних – української та російської мов для комплексного порівняльного аналізу оригіналу та перекладів поезії Е. А. По - прийом новаторський. Такий

підхід дозволив розробити алгоритм роботи з поетичними творами, багатими на фоностилестичні прийоми, а також розробити методику оцінювання якості перекладу фоностилестичних прийомів.

Викладений підхід до осмислення і переосмислення накопичених в науці і практиці даних уявляється нам коректним. У своїй роботі О. В. Науменко використовує традиційні для вітчизняного мовознавства, перевірені часом методи вивчення об'єкта. Залучений для аналізу матеріал являє собою тексти поезій Е. А. По, що є найбільш типовими репрезентантами у кожному з періодів творчості поета. Зокрема, до системного аналізу фоностилестичних прийомів, що сприяють розкриттю теми, залучено 56 поетичні твори, а порівняльний аналіз способів відтворення фоностилестичних прийомів оригіналу та перекладів здійснено на матеріалі вірша "*The Raven*" та його перекладів українською (переклади П. Грабовського, Г. Кочура, А. Онишка, В. Марача), російською (переклади С. Андреевського, К. Бальмонта, В. Брюсова, В. Бетакі) і німецькою (переклади К. Т. Ебена, Г. Лахман, Т. Етцеля, Г. Вольшлегера) мовами.

Метою роботи є прагнення дослідити фоностилестичні особливості поезії Едгара Аллана По та вивчити способи їх відтворення у перекладах. Теоретично послідовним і виваженим є шлях, яким авторка йде до реалізації поставленої мети. Дослідниця уточнює усталене та дискусійне у визначенні фоностилестики художньої мови, вивчає питання можливості перекладу фоностилестичних прийомів у поетичному творі, розробляє власну класифікацію способів перекладу фоностилестичних прийомів, зіставляє перекладацькі стратегії щодо відтворення фоностилестичних прийомів оригінального тексту на матеріалі перекладів трьома мовами, визначає домінантні параметри індивідуального стилю Е. А. По та перекладачів, роботи яких розглядаються у дослідженні, розробляє методику оцінювання якості перекладу фоностилестичних прийомів.

Структура дисертації досить чітка, логічна і добре відображає авторський підхід. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів та списку використаних джерел, що нараховує 233 найменувань, 36 % з яких - англійською та німецькою мовами. Крім того до дисертації включені таблиці і додатки.

Вступ включає визначення предмету і об'єкту дослідження, його мету і

завдання, актуальність і новизну виконаної роботи. Хотілося б відмітити адекватну оцінку здобувачки теоретичної і практичної значимості своєї праці.

Маємо за надію, що висновки рецензованої роботи знайдуть своє застосування в практиці поетичного перекладу. Окрім того, результати цінні для викладання курсів теорії перекладу, практики художнього перекладу, а також спеціальних курсів присвячених перекладу поетичних текстів.

У першому розділі «Теоретичні та методологічні аспекти дослідження» дисертантка викладає факти, пов'язані з концептуальними засадами дослідження поетичних текстів. Наданий аналіз усталеного та дискусійного у визначенні фоностилістики художньої мови. Узагальнено напрацювання вітчизняних та зарубіжних вчених щодо фоностилістики в цілому та фоностилістики поетичного тексту, визначено та досліджено основні характеристики звукової організації поетичного твору: риму, ритм, інтонацію та звукопис. Важливим етапом дослідження є глава, присвячена фоностилістиці в перекладацькому аспекті. Досліджено проблему збереження прийомів фоностилістики оригіналу у перекладі, визначено чинники, що впливають на адекватність відтворення фоностилістичних прийомів, виокремлено основні способи перекладу фоностилістичних прийомів. Всі висновки до першого розділу видаються обґрунтованими. Особливо вдалим, на нашу думку, є твердження, що «відтворення стилістичних прийомів, що несуть образний заряд твору, викликає труднощі у перекладачів через національні особливості стилістичних систем різних мов. Лінгвісти підкреслюють необхідність збереження образу оригіналу в перекладі, справедливо вважаючи, що передусім перекладач повинен намагатися відтворити функцію прийому, а не сам прийом. Адекватність перекладу залежить від майстерності перекладача, його володіння певними фоновими знаннями та розуміння мовної картини світу. Тож, основне завдання перекладача – правильно інтерпретувати прийом мови оригіналу і якнайточніше відтворити його у мові перекладу. Не завжди у перекладі можна залишати фоностилістичний прийом у такому вигляді, у якому він був використаний автором. Часом його доводиться замінювати, опускати, а інколи, навпаки, додавати».

Другий розділ присвячено дослідженню, систематизації та проблемам збереження при перекладі фоностилестичних засобів, які Е. А. По використовував у своїх віршах для яскравішого вираження тем, виділено основні теми та фоностилестичні прийоми. Привертає увагу прагнення здобувача зробити аналіз тематики збірок поезій Е. А. По згідно періоду творчості поета, що має бути необхідними фоновими знаннями перекладача творчості Е. А. По. Успішною можна вважати і розпочату здобувачем спробу порівняльного аналізу різних редакцій окремих віршів для вивчення впливу процесу авторедагування на зміст за рахунок уточненням звукового вираження думки, відбору фонетичних засобів мови.

У третьому розділі дисертантка сконцентрувалась на дослідженні звукової поетики Е. А. По на прикладі поезії "The Raven" для виявлення основних фоностилестичних прийомів вірша та детального аналізу особливостей відтворення цих прийомів в перекладах. Авторка аналізує синхронічні та діахронічні переклади вірша Е. А. По "The Raven", виконані трьома цільовими мовами: як спорідненою з мовою оригіналу німецькою мовою, так і дистантними – українською та російською мовами. Доцільними видаються запропоновані методичні рекомендації щодо відтворення фоностилестичних прийомів у перекладі, а саме алгоритм роботи з поетичними творами, багатими на фоностилестичні прийоми; умови адекватного відтворення цих прийомів у перекладі; методика оцінювання якості перекладу фоностилестики поетичних текстів, що містяться у Додатку Е.

У висновках стисло резюмовано основні ідеї дисертації. Безсумнівною чеснотою дослідження є якісно проведений та детально описаний комплексний порівняльний аналіз оригіналу та перекладів вірша "The Raven", що дозволило розробити алгоритм роботи з поетичними творами, багатими на фоностилестичні прийоми, а також розробити методику оцінювання якості перекладу фоностилестичних прийомів, що дасть змогу перекладачам поетичних творів уникати типових помилок та недоліків при відтворенні фоностилестичних прийомів.

У кваліфікаційній роботі проведено аналіз значної теоретико-

методологічної бази (234 джерела) та розроблено комплексну методику її дослідження. Список використаних джерел є тематично обґрунтованим та охоплює основні теоретичні праці, які присвячені проблемам, пов'язаним з темою дослідження. У роботі детально вивчено праці відомих теоретиків та практиків з окресленої тематики, що дозволило сформулювати мету і завдання дисертаційного проекту та дійти власних висновків. Слід відмітити обсяг опрацьованого матеріалу - тексти поезій Е. А. По, що є найбільш типовими у кожному періоді творчості поета. Зокрема, до системного аналізу фоностилістичних прийомів, що сприяють розкриттю теми, залучено 56 поетичні твори, що увійшли до збірки "Ельдорадо: Поетичні твори".

Позитивне враження складають додатки до дисертації пані Ольги. Висновки дисертації структурні й логічні, впливають з кожного з трьох розділів дисертації та узагальнюють її основні концептуальні положення. Завдання дослідження успішно виконані, мета дослідження - дослідження є виявлення фоностилістичних особливостей поезії Едгара Аллана По та дослідження способів їх відтворення у перекладах - досягнута, методи, використані в роботі, відповідають поставленим в ній завданням, матеріал дослідження достатній.

Робота написана правильною літературною мовою, з дотриманням вимог наукового дискурсу. Завершуючи огляд дисертації, хотілося б запросити дисертантку до дискусії, вказавши на деякі моменти, які, на наш погляд, потребують деяких уточнень.

1. В другому розділі дисертації систематизовано поетичні твори Е. А. По за періодами творчості автора, виділено основні теми та фоностилістичні прийоми, але, вважаємо, що доцільним було б висвітлити перекладацькі аспекти наведених прикладів, можливо, спираючись на культурологічну парадигму перекладознавства, що допомогло б якісніше систематизувати перекладацький досвід при роботі з поезією Е. А. По. Такий напрям наукового пошуку представляється нам виправданим, адже це дало б можливість здобувачу розширити та поглибити рекомендації перекладачам художніх текстів.
2. Вважаємо, що було б доцільно в Розділі III запропонувати детальний

перекладацький аналіз рішень перекладачів на прикладі хоча б однієї строфи. На нашу думку, таке рішення значно б підсилило перекладацький компонент дисертаційного дослідження.

3. На ст. 60-62 запропонований занадто довгий переказ ідей Л. С. Бархударова.
4. Інколи в роботі губиться початок цитати (с. 34), і важко орієнтуватися поміж багатьох цитат там, де не подаються імена цитованих авторів, а лише номер джерела у списку використаних джерел (с. 58, 63, 73 та ін.).
5. Дисертаційне дослідження в технічному плані оформлено якісно, охайно, але в ньому трапляються орфографічні й стилістичні недогляди (с. 56, 68, 93, 117 та ін.).

Висловлені зауваження не впливають на позитивну оцінку роботи Науменко Ольги Володимирівни, не применшують її загальної наукової цінності та в основному мають суто рекомендаційний характер. Робота є дисертаційним дослідженням, що, на нашу думку, позитивно вплине на розвиток українського перекладознавства та займе важливе місце серед наукових праць, присвячених вивченню особливостей художнього перекладу, а також буде актуальним для компаративістики, теорії та практики перекладу, стилістики, інших мовознавчих та суміжних галузей.

Незаперечною є наукова новизна дослідження, яка полягає у встановленні та систематизації перекладацьких операцій задля адекватного відтворення англомовних рекламних слоганів українською та російською мовами та виявленні факторів, які впливають на адекватність сприйняття та інтерпретації рекламних слоганів в оригіналі та перекладі завдяки проведенню вільного асоціативного експерименту.

Отже, дисертація Науменко Ольги Володимирівни «Фоностилістика поезії Едгара Аллана По та її відтворення у перекладах» є завершеним, самостійним науковим дослідженням. Одержані в ній результати мають теоретичне і практичне значення. Основні положення дисертаційного дослідження достатньою мірою відображені в публікаціях її автора, а зміст автореферату є ідентичним дисертації. Враховуючи вищесказане, маємо підстави стверджувати,

що дисертаційне дослідження відповідає вимогам до такого типу робіт, а його авторка Науменко Ольга Володимирівна заслуговує присвоєння наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.16 - перекладознавство.

Офіційний опонент –

кандидат філологічних наук,

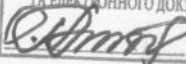
доцент кафедри англійської

філології та перекладу

Університету імені Альфреда Нобеля

Т.В. Іщенко

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ
НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛУ РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ
ТА ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТОБІЛІ
 О.О. РУБАН

